

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 Afrofuturisme

7 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van Clarks mensbeeld dat mensen natural-born cyborgs zijn: het wezen van de mens is 'van nature kunstmatig'/een mens-technologiehybride 1
- een uitleg van Clarks mensbeeld met zijn opvatting dat het brein goed is in het gebruiken van de omgeving: mensen kunnen dingen en symbolen buiten hun brein gebruiken om hun denkvermogen te ontlasten/uit te breiden 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Clark zijn mensen tweeslachtige wezens. Ze zijn van vlees en bloed en deels technologische wezens. Clark gebruikt daarvoor het beeld van de cyborg: een mens-technologiehybride. Een mens is van nature een cyborg, een kunstmatig wezen. 1
- Die natuurlijke kunstmatigheid verduidelijkt Clark met zijn opvatting dat het menselijk brein de omgeving gebruikt om ons denkvermogen te ontlasten en uit te breiden. Het menselijk brein kan verschillende manieren van informatieverwerking samenvoegen en dus ook dingen en symbolen buiten zichzelf gebruiken om ingewikkelde problemen op te lossen. De omgeving wordt onderdeel van het denkvermogen van mensen. 1

8 maximumscore 1

Een uitleg dat de toeschouwers niet via een interface met de digitale figuur in het kunstwerk Being communiceren: de communicatie met de digitale figuur is natuurlijk, toeschouwers hoeven niet te ontdekken welke commando's nodig zijn om ermee te communiceren zoals bij een interface.

voorbeeld van een goed antwoord:

De manier waarop toeschouwers met de digitale figuur in het kunstwerk communiceren is heel natuurlijk. Toeschouwers hoeven zich niet op de interface van een apparaat te richten om uit te vogelen wat ze moeten doen om in contact te komen met die figuur. In zekere zin merken toeschouwers niet dat ze techniek gebruiken, ze hebben meteen door hoe de digitale figuur reageert.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 4

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van De Muls extrahumanistische scenario: een verbetering van de mens met neurotechnologische supplementen / mensen vormen samen met computers een superbrein 1
- een weergave van een voorbeeld van een ethische vraag die bij het extrahumanistische scenario kan spelen 1
- een weergave van De Muls posthumanistische scenario: de ontwikkeling van een kunstmatige levensvorm die niet gebaseerd is op koolstofchemie, maar op een andere grondstof 1
- een uitleg met het voorbeeld van de cyborg in *Being* van een ethische vraag die kan spelen bij het posthumanistische scenario 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- De Muls extrahumanistische scenario brengt de menselijke cognitie op een hoger plan. Via neurotechnologie wordt het menselijk denken verbeterd. 1
- In het extrahumanistische scenario speelt de ethische vraag of je mag ingrijpen in de integriteit van de menselijke levensvorm. Je verandert het wezen van de mens. Daarbij kun je je afvragen of dat mag en of dat goed is. 1
- De Muls posthumanistische scenario gaat over de creatie van een niet-menselijke levensvorm, een robot of andere kunstmatige levensvorm die uit iets heel anders bestaat dan de organische samenstelling van de huidige mens. 1
- De digitale figuur in *Being* is een voorbeeld van De Muls posthumanistische scenario. Die digitale figuur heeft bovendien de vrijheid om te handelen. Hoewel die figuur in het kunstwerk vrij onschuldige dingen doet, zoals dansen en ongevraagd informatie verstrekken, ligt het gevaar op de loer dat een dergelijke AI de menselijke levensvorm kan overstijgen of bedreigen. Vanwege die angst kun je de ethische vraag stellen of het ontwikkelen van kunstmatige levensvormen de mensheid ten goede komt of juist niet. 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat afrofuturistische mensbeelden laten zien dat mensbeelden historisch contingent zijn: het antwoord op de vraag wat de mens is, verandert door culturele invloeden die ook anders hadden kunnen zijn dan het westerse perspectief.

voorbeeld van een goed antwoord:

Het antwoord op de vraag wat de mens is, verandert door de tijd heen en is onderhevig aan culturele invloeden. Dat een mensbeeld historisch contingent is, betekent dat die culturele invloed in zekere zin toevallig is. De afrofuturistische mensbeelden zijn een gefantaseerd toekomstbeeld, waarin het Europese, historisch gegroeide raciale perspectief wordt losgelaten. Afrofuturistische mensbeelden laten dus zien dat de culturele invloed op de vraag wat de mens is, ook anders had kunnen zijn, zoals een mensbeeld waaruit geen ongelijkheid tussen zwarte en witte mensen spreekt.

11 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat een uitleg van de afrofuturistische kritiek op de raciale blik van het kolonialisme in tekst 4, met:

- Fanons argument dat de bestaanservaring van mensen van kleur is gevormd door de blik van anderen: de uitspraken en blikken van witte mensen objectiveren/vertroebelen/overstemmen de bestaanservaring van zwarte mensen 1
- Plessners begrip excentrische positionaliteit: de mens bestaat niet alleen als centrum van zijn handelen/ervaren, maar kan dit ook van buiten beschouwen 1
- Plessners wet van bemiddelde onmiddellijkheid: we hebben als mens directe ervaringen en tegelijkertijd bemiddelen we tussen onszelf en de omgeving 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- De kritiek van de kunstenaars in tekst 4 is dat de koloniale geschiedschrijving een verschil in ras heeft geconstrueerd dat helemaal niet bestaat. Er bestaat alleen verschil in huidskleur. Die kritiek is te begrijpen met Fanons opvatting dat de bestaanservaring van mensen van kleur is overstemd door uitspraken van witte mensen. De constructie van verschil in ras heeft de bestaanservaring van mensen van kleur overstemd. Zij zijn zichzelf als een object gaan ervaren met een fictief ander ras dan witte mensen. 1
- De afrofuturistische kunstenaars kunnen deze kritiek geven vanwege wat Plessner excentrische positionaliteit noemt. Zij verhouden zich tot hun eigen bestaan en hun relatie tot de buitenwereld. Op die verhouding kunnen zij reflecteren. Zij stellen vast dat zij vanuit de geschiedenis en de sociale constructie van een verschil in ras, niet de vrijheid en de mogelijkheid hebben gehad om hun bestaan als mens vorm te geven of ten uitvoer te brengen. 1
- De relatie die mensen hebben met hun omgeving is volgens Plessner bemiddeld en onmiddellijk tegelijk. Door deze dubbele ervaring willen mensen zich uitdrukken. De afrofuturistische kunstenaars ervaren de gevolgen van de raciale blik en zijn zich ervan bewust dat zij het zijn die deze blik op die manier ervaren. Dat drukken zij uit in hun kunstwerken die de raciale blik van het kolonialisme bekritisieren. 1

12 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat in de fenomenologie van Maxine Sheets-Johnstone de bestaanservaring van de mens is gegrond in het bewegende lichaam: door de geleefde ervaring van je lichaam in de ruimte te ervaren en die ervaring vervolgens te beschrijven, ontdek je hoe je je bestaan vormgeeft / wilt vormgeven 1
- een argumentatie met tekst 5 of Menzo's onderzoek naar het zwarte lichaam aansluit bij deze opvatting van Sheets-Johnstone 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Sheets-Johnstone heb je eerst een geleefde ervaring van je lichaam in de ruimte en kun je die ervaring fenomenologisch beschrijven. Daarmee ontdek je hoe je jezelf ervaart maar ook hoe je in de wereld staat en hoe je je bestaan in de toekomst wilt vormgeven. 1
- Menzo sluit hierop aan als ze in tekst 5 beschrijft dat ze haar eigen, nieuwe manier van bewegen heeft ontdekt zonder te hoeven voldoen aan het stereotype van de zwarte danser als hiphopper of een westers perspectief op dans. Ze heeft een geleefde ervaring van haar lichaam en reflecteert daarop: ze wil niet voldoen aan het stereotype van hiphop of voldoen aan een technisch westers perspectief op dans. Ze ontdekt hoe ze haar eigen manier van bewegen kan en wil vormgeven. 1

of

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Ik denk niet dat Menzo's onderzoek naar het zwarte lichaam per se aansluit bij Sheets-Johnstones fenomenologie. Menzo lijkt vooral uit te gaan van de reflectie van anderen op het zwarte lichaam en van het westerse perspectief op dans. Vervolgens wil ze zich daarvan bevrijden. Ze lijkt dus niet zozeer bij haar eigen geleefde ervaring van haar lichaam te beginnen, maar eerder bij de oordelen van zichzelf en anderen.

1

13 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van Haraways opvatting dat de mens de opdracht heeft om te blijven beantwoorden aan wat het bestaan van ons vraagt: de vraag naar de mens heeft geen definitief antwoord, wat de opdracht geeft dat we er telkens naar moeten blijven zoeken om verantwoording af te leggen over ons handelen
- een argumentatie met tekst 5 of Menzo met haar voorstellingen waarin ze de grens tussen wit en zwart bevraagt, aansluit bij deze opvatting van Haraway

1

1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Haraway moeten we verantwoording afleggen over ons handelen. Daarvoor moeten we dicht bij de moeilijkheid en het onduidelijke van ons mens-zijn blijven. Er is geen helder en definitief antwoord op de vraag naar de mens. Daar moeten we steeds naar blijven zoeken en dat moeten we steeds opnieuw bepalen.
- Menzo creëert een nieuw soort bewegen dat kennelijk niet aansluit bij bekende hokjes, zoals hiphop of westerse danstechnieken. In haar voorstellingen creëert ze een nieuw en raadselachtig lichaam in een vervreemdend universum. Ik denk dat ze daarmee ten aanzien van het zwarte lichaam zowel de moeilijkheid als de onduidelijkheid van haar mens-zijn als zwart mens onderzoekt. Ze lijkt te onderzoeken wat volgens haar een antwoord kan zijn op dat wat het bestaan – waarin hokjes worden onderscheiden zoals 'zwarte' hiphop en een technisch westerse manier van dansen – van ons vraagt.

1

1

of

- Ik denk niet dat de voorstellingen van Menzo aansluiten bij deze opvatting van Haraway. Ze onderzoekt een nieuwe manier van bewegen die de grens tussen de zwarte hiphop en de witte westerse manier van dansen doet vervagen, maar dat blijft allemaal op het podium. Ik denk dat dat misschien een vervreemdende ervaring voor het publiek oplevert, of een mooie, of een onaangename ervaring, maar ik denk niet dat ze daarmee werkelijk bezig is om verantwoording af te leggen over het handelen dat wij als mens doen. Dat gaat volgens mij toch om hoe we in de werkelijkheid handelen, niet om hoe we in een voorstelling op een zogenaamd nieuwe manier bewegen.

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met de beschrijving van Menzo dat Rasch met het else het vreemde/het spontane/het dat wat niet te categoriseren is, bedoelt 1
- een weergave van een vooronderstelling bij de existentialistische definitie van het wezen van de mens 1
- een uitleg met de gegeven vooronderstelling dat de definitie 'de mens is een wezen bij wie de existentie voorafgaat aan de essentie' aansluit bij Rasch' else: het else laat de kloof zien tussen onherleidbare openheid (existentie) en een uitputtend te beschrijven dataset (essentie) 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Het else is het andere, dus nooit precies dat ene. Het is oncategoriseerbaar en ongrijpbaar, dat wat tussen de woorden of de afgebakende set aan eigenschappen en data in bestaat. De beschrijving van Menzo als iemand die alle hokjes overstijgt en steeds zowel dit als dat is, sluit aan bij deze 'uncategoriseerbaarheid'. 1
- Een vooronderstelling bij de existentialistische definitie van het wezen van de mens is dat existentie en essentie niet hetzelfde zijn. Anders zou het één niet vooraf kunnen gaan aan het ander. 1
- Existentie betekent in het existentialisme je bestaan dat niet vastligt en dat je zelf moet invullen, terwijl essentie gaat om een soort ingekaderde set kenmerken of eigenschappen om de mens mee te beschrijven. Die twee zijn dus niet hetzelfde of tot elkaar te herleiden. Eerst geef je je leven vorm in alle openheid en vervolgens kun je die vrijheid die dus niet vast te leggen is, beschrijven als essentie van de mens. Rasch wijst met haar else ook op de afstand tussen de onherleidbare openheid van de menselijke bestaanservaring en het uitputtend kunnen beschrijven van menselijk gedrag. 1